

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии молия
ва иқтисоди Тоҷикистон,
н.и.и., дотсент Абдуалимзода Ҳ.А.

« 2 » _____ 2022с.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

Диссертатсияи Халифазода Саидахтам дар мавзуи «Такмили механизми маъмурикунонии андоз дар шароити муосир (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз дар кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон иҷро шудааст.

Дар рафти иҷрои диссертатсия Халифазода Саидахтам унвонҷӯи кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба шумор мерафт.

Халифазода Саидахтам соли 1999 Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси иқтисодии байналмилалӣ хатм намудааст. Халифазода Саидахтам аз соли 2017 дар кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ҳамчун унвонҷӯ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз оғоз карда, онро соли 2022 хатм кардааст.

Роҳбари илмӣ унвонҷӯ номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон Шералиев Эмомали Нуралиевич мебошад.

Имтиҳонҳои номзадиро аз фанҳои забони хориҷӣ (англисӣ) 4(хуб), протоколи №443-05 аз 21.11.2019, таърих ва фалсафаи илм 4(хуб), протоколи №291-05 аз 21.12.2020 ва имтиҳони номзадӣ (минимум) аз рӯйи ихтисоси 08.00.07. – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз бо баҳои 5 (аъло), протоколи №44 аз 14.05.2022 дар Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон супоридааст.

Диссертатсияи Халифазода Саидахтам дар ҷаласаи ғайринавбатии кафедраҳои молия ва андоз ва андозбандии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба таври ошкоро аз 18 июни соли 2022, суратмаҷлиси №11 муҳокима гардидааст. Ба диссертатсия аз ҷониби муқарризон баҳои мусбат дода шуда, пас аз ислоҳи камбудихо ба зинаи навбатии ҳимоя тавсия карда шудааст.

Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Халифазода Саидаҳтам дар ҷаласаи Шурои олимони Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон 29.12.2017, протоколи №155/И тасдиқ шудааст.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсия дар мавзуи «Такмили механизми маъмурикунонии андоз дар шароити муосир (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» чунин хулосаҳо бароварда шуд:

Тавсифи умумии таҳқиқот

1. Баҳои кори иҷрошуда. Татбиқи амалии сиёсати андозӣ аз бисёр ҷиҳат аз такмили механизми маъмурикунонии андоз, бахусус дуруст ба роҳ мондани баҳисобгирии объектҳои андозбандӣ, баҳодиҳии хавфҳои андозӣ ва дар заминаи он пурзӯр намудани назорату санҷишҳои андозӣ вобастагии калон дорад. Масоил ва мушкилоти мазкур аз баланд бардоштани самаранокии низомии андозӣ ва такмили механизми маъмурикунонии он, беҳтар намудани фаъолияти кормандони мақомоти андоз ва ҳавасмандии иқтисодии субъектҳои хоҷагидорӣ маншаъ гирифта, таҳқиқи назариявӣ - амалӣ ва пешниҳоди хулосаҳои мушаххасро оид ба такмили механизми маъмурикунонии андоз тақозо менамояд, ки он барои суботи молиявии кишвар барои солҳои тӯлонӣ хизмат хоҳад кард. Ҳалли масъалаҳои мазкур мубрамият ва муҳимияти мавзӯи таҳқиқоти илмиро муайян намудааст.

2. Саҳми шахсии довталаб. Саҳми шахсии довталаб дар он муайян мегардад, ки иҷрои нақшаи кори диссертатсионӣ, аз ҷумла интиҳоби мавзӯ, асосноккунӣ, мақсад, вазифаҳо, мубрамият ва аҳамиятнокии он аз ҷониби диссертант таҳия гардидааст. Тавсияҳои мазкур метавонанд ҳангоми такмил ва татбиқи сиёсати андоз ва маъмурикунонии андозҳо, ҷорӣ намудани шаклҳои муосир ва пешқадами маъмурикунонии андоз, аз ҷумла назоратҳои андозӣ, таъмини фаъолияти самараноки мақомоти андози кишвар мавриди истифода қарор дода шаванд.

3. Дарҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо гузаронидани таҷрибаҳо, дақиқии маълумот, кифоягии ҳаҷми маводи таҳқиқотӣ, коркарди омории натиҷаҳои таҳқиқот ва интишорот тасдиқ мегардад. Дар таҳқиқоти анҷомгардида ҳамаи он масъалаҳое, ки дар самти такмили маъмурикунонии андоз зарурӣ мебошанд, таҳлил гардида, тавассути маълумотҳои дақиқи соҳавӣ асоснок карда шуда, пайдарпайии таҳқиқи назария, методология ва амалия дар сатҳи зарурӣ арзёбӣ гардидаанд. Ҳамчунин тамоми масъалаҳо ва пешниҳоди арзёбиҳо бо далелу рақамҳои оморӣ, ҳисоботи кумитаҳо, вазорату идораҳои дахлдор вобаста ба мавзуи таҳқиқгардида асоснок карда шудаанд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавӣ асос меёбанд.

4. Мақсади таҳқиқот аз омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣ - методологии низоми маъмурикунонии андоз, татбиқи амалӣ ва арзёбии самаранокии он, нишон додани роҳҳо ва самтҳои тақмили минбаъдаи маъмурикунонии андоз иборат мебошад.

5. Навгони таҳқиқоти илмиро асоснок намудани бо ҷанбаҳои назариявӣ - методологии низоми маъмурикунонии андоз ва пешниҳодҳои амалӣ, ҷиҳати беҳтар намудани маъмурикунонии андозҳо оид ба ҷамъоварии саривақтии маблағҳои андоз ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷети давлатӣ ташкил медиҳад. Унсурҳои асосии наwgонии илмӣ инҳоянд:

-дар асоси омӯзиш ва ҷамъбасти дастаҷамъонаи нуқтаҳои мухталифи назариявӣ таърифи ҳуди муаллиф оид ба мафҳуми «маъмурикунонии андоз» пешниҳод гардидааст;

-усулҳо ва вазифаҳои асосии ташаккул ва тақмили низоми маъмурикунонии андоз дар шароити имрӯза нишон дода шудааст, ки он ба мукамалгардонии низоми андозбандӣ, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти андоз, беҳтар намудани сатҳ ва сифати хизматрасонӣ ба андозсупорандагон барои иҷрои уҳдадорихои андозпашон, назорати самаранокии истифодаи имтиёзҳои андозӣ равона карда шуда, бо назардошти таҷрибаи тақмили маъмурикунонии андоз дар кишварҳои рушдкардаи иқтисодӣ муайян ва мушаххас гардидаанд;

-вазъи имрӯзаи низоми андоз дар ҷумҳурӣ мавриди таҳлил ва таҳқиқ қарор дода шуда, раванди маъмурикунонии андоз, аз ҷумла баҳисобгирии объектҳои андозбандӣ ва ба андозбандӣ алоқаманд, назорати андоз, меъёру имтиёзҳои андозӣ, чораҳои маҷбуран ситонидани қарзҳои андозӣ, нишондиҳандаҳои асосии баҳои самаранокии фаъолияти мақомоти андоз муайян, қиёс ва баҳодиҳии натиҷагирӣ карда шудааст;

- самтҳо ва роҳҳои асосии тақмили низоми маъмурикунонии андоз дар ҷумҳурӣ пешниҳод гардидааст, ки он ба истифодаи технологияҳои муосир ва рушди иқтисоди рақамӣ дар раванди андозбандӣ, маҳдуд намудани санҷишҳои андоз бо роҳи истифодаи механизмҳои муосири назорати андозӣ, роҳандозӣ намудан меъёрҳо ва усулҳои нави андозбандӣ, ҳавасмандгардонии фаъолияти соҳибкорӣ ва дар ин замина ҷалби бештари сармояҳо ба иқтисодиёти ҷумҳурӣ нигаронида шудааст;

-чораҳои танзими давлатии тақмили низоми маъмурикунонии андоз муайян ва мушаххас карда шудааст, ки ба роҳ мондани механизми муосир ва самараноки назоратҳои андозӣ, бо истифода аз технологияҳои итилоотии муосир баланд бардоштани сатҳу сифати маъмурикунонии андоз, додани афзалият ба худҳисобкунии андозҳо, баҳодиҳии самаранокии имтиёзҳои

андозӣ, танзими саривактии воридшавии андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷети давлатӣ асос ёфта, ба дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ ва рушди иқтисодиёти миллӣ, дар ин замина фаъолияти самаранокии низоми андозӣ дар ҷумҳурӣ мусоидат менамояд;

- модели баҳои самаранокии низоми маъмурикунонии андоз дар ҷумҳурӣ таҳқиқ ва пешниҳод карда шудааст, ки он ба ҷамъоварии саривактии маблағҳои андозӣ ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет, истифодаи самараноки имтиёзҳои андозӣ, ҳавасмандии молиявии андозсупорандагон, ки он сарфаи вақти андозсупорандагон ва бо хароҷоти нисбатан кам иҷро намудани уҳдадорӣҳои андозӣ, дастгирии молиявии давлатӣ ва бештар ворид гардидани андозу пардохтҳо ба буҷети давлатӣ таъмин менамояд.

6. Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Натиҷаҳои илмӣ диссертатсия ба ташаккули ҷанбаҳои назариявӣ - методологии низоми маъмурикунонии андоз ва рушди низоми андозбандӣ дар ҷумҳурӣ мусоидат менамоянд. Қисман хулоса ва тавсияҳои илмӣ - амалии кори диссертатсионӣ, дар мақомоти андоз, ки барои ҳисоб ва пардохти андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷети давлатӣ масъуланд, истифода карда шудаанд ва ё ин, ки дар оянда метавонанд истифода гарданд. Махсусан, ҳангоми тақмили сиёсати андоз дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар раванди татбиқи амалии сиёсати андоз дар Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дигар мақомоти дахлдор, ки дар ҷараёни маъмурикунонии андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет иштирок менамоянд, метавонанд истифода бурда шаванд.

Баъзе аз хулоса ва пешниҳодҳо, ки дар кори илмӣ дарҷ гардидаанд, аз рӯйи мавқеи назариявӣ ва амалӣ барои рушди низоми андозӣ, бештар намудани маъмурикунонии андозҳо, баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасони ба андозсупорандагон ва ҷамъоварии андозҳо, дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет, паст намудани меъёрҳои андозҳо, ташкили ҷойҳои нави корӣ ва таъмини шуғли аҳоли мусоидат карда метавонад.

7. Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзуи диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи феҳристи ихтисосҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз мувофиқат мекунанд: 1.1. Равандҳои методологию сохтори ташаккули системаи молиявӣ; 1.3. Назария ва методологияи таъсири системаи молиявӣ дар рушди иқтисодиёт; 2.4. Пешгӯӣ ва банақшагирии буҷетию андозӣ дар иқтисоди бозорӣ; 2.5. Танзими андоз дар бахшҳои иқтисодиёт; 2.6. Назарияи танзими системаи буҷетию андозӣ;

2.9. Асосҳои назариявӣ, афзалиятҳои сиёсати андозӣ ва самтҳои асосии ислоҳоти системаи андозӣ.

8. Таъйиди диссертатсия ва иттилоот оид ба истифодаи натиҷаҳои он.

Муқаррарот ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби муаллиф дар конференсияҳо ва семинарҳои илмӣ-назариявии сатҳи донишгоҳӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ва раванди баргузор кардани дарсҳои лексионӣ ва семинарӣ пешниҳод карда шудаанд.

9. Интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Вобаста ба таҳқиқоти диссертатсионӣ 9 кори илмӣ, аз ҷумла 6 - тои он дар маҷаллаҳои шомили феҳристи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интишор гардидааст, ки ҳаҷми умумии онҳо 3,1 ҷузъи чопиро ташкил медиҳад.

10. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса ва пешниҳодҳо, рӯйхати адабиётҳои истифодашуда иборат буда, муҳтавои кор дар 192 саҳифаи матнӣ компютерӣ баён гардидааст, ки шомили 23 ҷадвал, 3 диаграмма ва 8 расм мебошад. Феҳристи адабиёти истифодашуда номгӯйи сарчашмаҳои мавриди истифода қароргирифта, аз ҷумла муаллифони ватанӣ ва хориҷиро дар бар мегирад.

ФЕҲРИСТИ ИНТИШОРОТИ МУАЛЛИФ ДОИР БА МАВЗУИ ТАҲҚИҚОТ

Мақолаҳо дар маҷаллаҳои тақризшаванда:

[1-М]. Халифазода С. Мавқеъ ва аҳамияти имтиёзҳои андозӣ дар рушди иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / С. Халифазода, Э.Н. Шералиев // Паёми Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон.- Душанбе, 2019. -№ 1 (17). -С. 36-45. ISSN 2663-0389.

[2-М]. Халифазода С. Таҷрибаи хориҷӣ оид ба тақмили механизми маъмурикунии андоз. Қисми I. [Матн] / С. Халифазода, Э.Н. Шералиев // Паёми Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон.- Душанбе, 2022. -№ 1 (30). -С. 149-158. ISSN 2663-0389.

[3-М]. Халифазода С. Ҷанбаҳои методологии тақмили механизми маъмурикунонии андоз дар шароити бӯҳрони молиявӣ –иқтисодӣ [Матн]/ С. Халифазода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.- Душанбе, 2022. -№3 (30). -С. 194-204. ISSN 2413-5151.

[4-М]. Халифазода С. Теоретические аспекты формирования и развития механизма налогового администрирования в условиях рыночной экономики [Текст]/ С. Халифазода, Э.Н. Шералиев // Вестник Таджикского государственного университета коммерции. - Душанбе, 2022. -№4. -С. 146-155. ISSN 2308-054X.

[5-М]. Халифазода С. Таҷрибаи хориҷӣ оид ба такмили механизми маъмурикунии андоз. Қисми II. [Матн] / С. Халифазода // Паёми Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. - Душанбе, 2022. -№1. -С. 216-225. ISSN 2664-0651.

[6-М]. Халифазода С. Ҷанбаҳои назариявии ташаккул ва такмили низоми маъмурикунонии андоз дар шароити муосир. [Матн] / С. Халифазода // Паёми Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур. - Душанбе, 2022. -№4. -С. 207-207. ISSN 2074-5435.

Дар дигар нашрияҳо:

[7-М]. Халифазода С. Ҷанбаҳои назариявии такмили механизми маъмурикунонии андоз дар шароити бухронӣ [Матн]/ С. Халифазода, Э.Н. Шералиев / Конфронси ҷумҳуриявии илмӣ- амалӣ дар мавзӯи Вазъи низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи пандемияи коронавирус. – ш. Кӯлоб 2021.- С. 333.336.

[8-М]. Халифазода С. Ҷанбаҳои методологии такмили механизми назорати андоз дар шароити иқтисоди бозор [Матн]/ С. Халифазода, Э.Н. Шералиев / Маводи конфронси ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи “Механизми татбиқи сиёсати баҳисобгирии муҳосибӣ дар шароити индустриаликунонии мамлакат”. - Душанбе, 2021.-С. 305-308.

[9-М]. Халифазода С. Танзими назорати андозӣ дар шароити бухрони молиявӣ- иқтисодӣ [Матн] / С. Халифазода, Э.Н. Шералиев / Маводи конфронси байналмилалӣ дар мавзӯи “Тоҷикистон дар низоми муосири муносибатҳои молиявӣ-қарзии байналмилалӣ”. -Душанбе, 2021. -С. 131-134.

Дар ҷаласаи ғайринавбатии кафедраҳои молия ва андоз ва андозбандӣ иштирок доштанд: ҳамагӣ – 30 нафар, аз онҳо бо ҳуқуқи овоздихӣ – 16 нафар. Аз ҷумла, бо ихтисоси диссертатсияи муҳокимагардида н.и.и., дотсентон 10 нафар. Натиҷаи овоздихӣ: тарафдор – 16 нафар, муқобил – нест, бетараф – нест, дар асоси натиҷаи овоздихӣ:

ҷаласаи кафедраҳо қарор қабул кард:

1. Диссертатсияи Халифазода Саидахтам дар мавзӯи «Такмили механизми маъмурикунонии андоз дар шароити муосир (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз пешниҳод гардидааст, анҷомёфта ҳисобида шавад;

2. Диссертатсияи Халифазода Саидахтам дар мавзӯи «Такмили механизми маъмурикунонии андоз дар шароити муосир (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» бо назардошти ислоҳи эродҳои гирифташуда аз

ҷониби бармадкунандагон ба марҳилаи баъдии ташхиси пешакӣ дар Шӯрои олимони факултет тавсия дода шавад;

3. Қарори якҷояи кафедраҳои молия ва андоз ва андозбандии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз 18 июни соли 2022, суратмаҷлиси №11 тасдиқ карда шавад.

Раис:

н.и.и., дотсент, мудири кафедраи
молияи ДДМИТ

Давлатов Х.М.

Котиб:

н.и.и., дотсент, мудири кафедраи
андоз ва андозбандии ДДМИТ

Шукуров С.М.

Дурустии имзоҳои Давлатов Х.М. ва Шукуров С.М.ро тасдиқ менамоям
Сардори шӯъбаи кадрҳо
ва корҳои махсуси ДДМИТ

Шарипов У.А.